

མང་གཞིའི་བོད་སྐད་

基础藏语

ཚད་ལྡན་སླབ་དེབ་

(试用教材)

དེབ་བཞི་པ་

第四册

བོད་ཡུངས་མི་རིགས་སླབ་ཐུག་ཆེན་མོའི་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་

སེམས་ཅན་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་བསྒྲིགས།

西藏民族学院民族研究所藏语研究室编

ཕྱི་ཁྱེད་1988ལོའི་དབྱིད་དུས་ལ།

一九八八年春

དཀར་ཆག

སྒྲུབ་ཆན་དང་པོ་ 1

སྒྲུབ་ཆན་: བོད་ཡིག་གསར་གཏོད་བྱས་པ་

ལྷན་དྲུག་: ཉི་ལྔ

སྒྲུབ་ཆན་གཉིས་པ་ 9

སྒྲུབ་ཆན་: གཡོ་ལྷན་ཆ་ཤིང་ལྷན་པོ་ལྷན་གཏོང་གྲུབ་

ལྷན་དྲུག་: དང་ལྔ

སྒྲུབ་ཆན་གསུམ་པ་ 19

སྒྲུབ་ཆན་: ལེགས་པ་ལྷན་

ལྷན་དྲུག་: ཉི་ལྔ

སྒྲུབ་ཆན་བཞི་པ་ 31

སྒྲུབ་ཆན་: ར་ས་ལྷན་ལྷན་གཏོང་གྲུབ་ལྷན་པོ་

ལྷན་དྲུག་: ཉི་ལྔ

སྒྲུབ་ཆན་ལྔ་པ་ 44

སྒྲུབ་ཆན་: བྱ་ལྷན་གཏོང་གྲུབ་(ཆན་བཅུ་ལྔ་)

ལྷན་དྲུག་: དགག་ལྷན་

སྒྲུབ་ཆན་དྲུག་པ་ 58

སྒྲུབ་ཆན་: སྒྲུབ་ལྷན་ཆ་ཤིང་ལྷན་པོ་ལྷན་གཏོང་གྲུབ་

ལྷན་དྲུག་: ཉི་ལྔ

སྒྲུབ་ཚན་བརྒྱན་པ་.....67

སྒྲུབ་ཚན་: གླིང་གི་སར་ཀླུ་པའི་སྒྲུབ་(ཚན་བརྒྱན་)

ལུས་རྟགས་: འཛོད་ལྷ

སྒྲུབ་ཚན་བརྒྱན་པ་.....82

སྒྲུབ་ཚན་: ཀླུ་ཅི་རྒྱུ་རྩ་

ལུས་རྟགས་: བྱ་ཅིག་གྲུབ་ཚུལ་

སྒྲུབ་ཚན་དབྱ་པ་.....96

སྒྲུབ་ཚན་: མི་སྟོན་ལག་མགོ་(一)

ལུས་རྟགས་: བྱ་ཅིག་གི་དབྱེ་བ་(一)

སྒྲུབ་ཚན་བརྒྱན་པ་.....112

སྒྲུབ་ཚན་: མི་སྟོན་ལག་མགོ་(二)

ལུས་རྟགས་: བྱ་ཅིག་གི་དབྱེ་བ་(二)

སྒྲུབ་ཚན་བརྒྱན་གཅིག་པ་.....125

སྒྲུབ་ཚན་: ཀླུ་མིང་གོང་རྒྱུ་(ཚན་བརྒྱན་)

ལུས་རྟགས་: བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་(一)

སྒྲུབ་ཚན་བརྒྱན་གཅིག་པ་.....135

སྒྲུབ་ཚན་: གླིང་པའི་དབྱེད་ཀྱི་ཤར་བྱུང་

ལུས་རྟགས་: བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་(二)

སྒྲུབ་ཚན་བརྒྱན་གསུམ་པ་.....147

སྒྲུབ་ཚན་: མི་ལ་རས་པའི་ནམ་ཐར་(ཚན་བརྒྱན་)

ལུས་རྟགས་: བཤད་ག་གཞན་

སྒྲིབ་ཚན་བཅུ་བཞི་བ161

སྒྲིབ་ཚན་: བསལ་དུས་ཀྱི་པོད་ལྗོངས་(ཀ་བཤད)

ལྷན་སྟགས་: བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་ (一)

སྒྲིབ་ཚན་བཅུ་ལྔ་བ172

སྒྲིབ་ཚན་: ལྷང་ས་འོད་འབྱམ་གྱི་ནམ་ཐང་(ཚན་བཅུ་གསུམ་)

ལྷན་སྟགས་: བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་ (二)

སྒྲུབ་ ཚན་ དང་ བོ་

སྒྲུབ་ ཚན་: བོད་ ཡིག་ གསར་ གཏོད་ བྱས་ བོ་

ཡུལ་ ཏེགས་: ཞི་ རྒྱ

སྒྲུབ་ ཚན་

བོད་ ཡིག་ གསར་ གཏོད་ བྱས་ བོ་

སྒྲུབ་ བཅའ་ གསར་ བྱས་ བོ་ བྱུང་ ཡིད་ རྒྱུ་ བའི་ རྒྱལ་ སྐྱོན་ མི་ སྐྱོན་ ལྟ་ ཇུ་ ཞེས་ བོ་
ཡིད་ གཞུངས་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ རྒྱ་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་
སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་ སྐྱོན་ བོ་

ཇིག་གསར་

ཡིད་གཞུངས་པ་ 正直，诚实 རིག་པ་རྣ་པ་ 聪明，敏锐

བྲམ་ཟེ་ 婆罗门，（指古印度婆罗门族。）

གསལ་པ་ 报告，请求 མཐའ་ལོལ་ 边地，未开化的地方。

ལོལ་ལོལ་པ་ 臣民，百姓 ཇིས་པ་ 满足，充分。

དགེ་བ་བཅུ་ 十善 བཅའ་པ་ 创立，制定

[བཅའ་, ལུང་ལུང་, བཅུས་, ཆས་ལ]

ཕྱག་རྟེན་ 礼品 རྟེན་དག་ 修辞学、诗

རྩ་མཚར་ 希奇，奇异 བརྟེན་པ་ 拜，亲近，依靠

[བརྟེན་, བརྟེན་, བརྟེན་, རྟེན་]

གསར་གཏོད་ 发明，创新 རྟོར་པ་ 舍弃，抛弃

[རྟོར་, ལ་རྟོར་, རྟོར་, རྟོར་]

མཁོ་པ་ 必要，需要 དམིགས་གསལ་ 特殊

གཏན་ལེགས་ 确定，决定

བྱམ་ རྟགས་

ནི་ ལྷོ

[ནི་ལྷོ] 是一种没有实在意义的较为特殊的虚词，它附

加在词语后面只表示说话的语气（不做句子成分，也不做关联成分）。古今书面语里语气词【ཅི་སྟེ】用得比较广泛，它的实际用法可分三类。

一、བན་པ་ལ་འདྲག་པ་（表示强调语气）

【ཅི་སྟེ】附在词语后面，以语气表示“突出”或“强调”说明该词语的意义。连用ཅི་སྟེ更增强修辞的色彩。

例如：

1、མི་དེ་བསམ་སྒྲོ་ནི་ཡག་པ་འདྲག་ ཡན་ཏན་ནི་ཆེན་པ་འདྲག་

那个人思想好，学问大。

2、སྤྱི་ཚལ་གསར་པ་འདི་སྤྱིད་པ་རེད། གཉལ་གནོན་ནི་མེད།

བཟུ་གཞོག་ནི་མེད།

新社会是幸福的，没压迫，也没剥削。

3、ང་ཚོའི་བྱལ་ཁབ་ལ་མི་འཕྲར་ནི་མང་། ས་ཁྲོན་ནི་ཆེ། ཐོན་

ཁུངས་ནི་ཕུན་སུམ་ཚལ་།

我们国家人口多，幅员辽阔，资源也丰富。

二、དགར་བའི་དྲན་ལ་འདྲག་པ་（起分隔句子成分的作用）

ཅི་སྟེ在一些语句里除表示强调说明语气外，同时还起分明句子成分，避免误解的“隔离”作用。这样的句子里如果不用ཅི་སྟེ，就分辨不出前后词语的语法关系，甚至容易产生歧义。

例如：

1、ད་ལྟོ་ལས་འགན་གཙ་བོ་ནི་སླབ་སྦྱང་བྱེད་ཀྱི་དེ་ཡིན།

当前的主要任务就是学习。

2、གུང་ཁྲན་ཏང་ནི་རྒྱལ་ཡངས་མི་རིགས་ཁག་གི་མགོན་ཐུབ་པ་རེད།

共产党是全国各族人民的救星。

3、ལགས་པོ་ནམ་གསུམ་ནི། གཟུགས་པོ་ཡག་པོ། སླབ་སྦྱང་

ཡག་པོ། ལས་ཀྱི་ཡག་པོ་བཅས་ཡིན།

三好就是身体好，学习好，工作好。

4、སྤྱི་ཚགས་རིང་ལིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚགས་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རིམ་ ཏ་ ཅང་

རིང་པོ་ཞིག་རེད།

社会主义社会是一个很长的历史阶段。

三、ཚིག་གི་ཁ་སྐོང་དུ་འཇུག་པ་ (填补格律诗句字数)

藏族格律诗词 (ཚིགས་བཅད་) 中，每句字数相同，若诗句中缺少一个字，便可以用ནི་来填补，ནི་本身不再表示其他意思。

例如：

1、གཞུང་ཁྲགས་དག་ལ་བྱང་བྱས་ཀྱང་།

ཉམས་སུ་ལེན་པར་མ་བྱེད་ན།

ལག་པོ་སྦྱོར་མེ་ཡོད་ཀྱང་ནི།

ཁོང་བས་ལམ་ནི་མཐོང་མི་འགྱུར།

即使理论学得通，
 若不亲身去体验，
 犹如瞎子手掌灯，
 道路仍然看不见。

2、ཨ་ལ་རྩ་ནི་མི་འདུག
 ལུང་ལ་ཆུ་ནི་མི་འདུག
 山上没有草，
 沟里没有水。

སྒྱུར་ ཆན

一、ནི་སྒྲ་ཟེར་ཡག་དེ་ག་རེ་རེད? ནི་སྒྲ་ཟེར་ཡག་དེ་མི་བཅད་སྒྲུང་གཏོང་།
 སྒྱུར་མ་ག་ཆོད་ཡོད? དེ་རེ་རེ་བཞིན་འགྲིཏུ།

二、བརྒྱན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ནི་སྒྲ་དང་དགར་པའི་དྲན་ལ་འཇུག་པའི་ནི་སྒྲ་
 ཆོག་གི་ཁ་སྐྱང་དུ་འཇུག་པའི་ནི་སྒྲ་ཟེར་ཡག་དེ་ག་རེ་རེད? དེ་རེ་རེ་དབེར་
 བཟོད་གཉིས་རེ་བཟོ་ཏུ་

三、རྩི་བ་རྩིས་ལན།
 1、སྒྲུང་བཅན་སྐམ་པ་བྱུལ་སྒྲིད་སྒྲུང་པའི་སྐབས་སུ་བཏང་ནས་ག་་་་
 བར་ཡི་ག་སྐབ་དུ་ཐད་པ་རེད?
 2、ཐོན་མིས་ཡི་གེ་འི་སྒྲ་ལ་མཁས་པའི་མི་སྒྲ་ཐོས་པ་རེད? ཐོན་མིས་་་

མི་འདི་ལ་ག་རེ་ག་རེ་ག་ལྟར་པ་རེད་?

3、ད་ལྟོ་མེད་སྤྱད་གཏོང་དང་གཏོང་ཐུག་ཡིན་པའི་ཐོད་ཡིག་འདི་ག་གསར་གཏོང་ག་འདྲ་ཟེ་བྱས་པ་རེད་?

4、ཐོན་མིས་ཐོད་ལ་དམིགས་བསལ་དུ་མཁོ་བའི་གསལ་བྱེད་ག་རེ་ག་རེ་གསར་དུ་བཟོས་པ་རེད་? འདི་རེ་རེ་བཞིན་འབྲི་རྒྱ།

四、གཤམ་གྱི་ཆོག་སྒྲུབ་ན་མས་འབྲེལ་བཤད་བྱེད་རྒྱ།

1、ཐོན་མི་སུ་ཡི་ཁྱེད་པ་ཡིད་གཞུངས་པ་རིག་པ་ནི་བ་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིད་པ།

2、བདག་གི་ཡུལ་ན་ཡི་གེའི་སྐུ་མེད་པས་ བདག་ལ་ཕྱག་རྟེན་རྒྱ་ཆེན་བརྒྱར་ནས་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཡི་གེ་སྒྲུབ་དུ་བཏང་།

3、རྒྱ་གར་གྱི་དབང་ས་བཅུ་དྲུག་ལས་ཡི་ཡུ་ཨ་ཨ་རྟེ་གི་གྲ་ཞབས་ཀྱི་འབྲེལ་བྱ་ བ་རྩ་བཞི་བཟོས།

五、ཐོད་ཡིག་དུ་བསྐྱར་རྒྱ།

1、我们班的班长学习好，身体好。

2、他的名字嘛，就是叫央金啊!

3、我家的人数嘛，就是老少一共八口人呀!

4、我爸爸嘛，就在家干农业呀!

5、我家的生活是幸福的，经济是宽裕的。

6、我们西藏幅员辽阔，资源也丰富。

སྒྲུབ་ ཚན་ གཉིས་ པ་

སྒྲུབ་ཚན་ གཡོ་ལྷ་ཆེ་བས་རང་ཉིད་ཕྱང་བའི་གཏམ་གྱིད་
ལྷམ་ཉིགས་ ཉང་སྒྲུབ་

སྒྲུབ་ ཚན་

གཡོ་ལྷ་ཆེ་བས་རང་ཉིད་ཕྱང་བའི་གཏམ་གྱིད་

སྒྲུབ་ཞིག་ལ་སྒྲུབ་པ་ཞིག་གིས་གཞན་གྱིས་སྒྲུབ་པའི་གཏེར་ལྷམ་འདྲ་
དང་བཅས་ཏེ་འཛུ་བ་ལྟར་ནས་། དེས་དེ་བཟུང་ཏེ་གསེར་ཉུང་གས་ཞིག་
ཐེར་ནས་། རང་གི་སྒྲུབ་པ་ལྟར་པ་གཅིག་ཡོད་པའི་ཐད་ཏུ་སྒྲུབ་ཏེ་འདྲ་
ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཏིག་པས་། འདི་གསེར་ཡིན་ཟེར་། འོ་ན་དུང་ཡོད་
དེ་ཞེས་སྒྲུབ་པས་། དེ་ལྟ་ན་ལེགས་ཀྱི་སྒྲུབ་མང་ཏུ་བཟོ་། དེ་ནས་
གཉིས་པ་མང་ནས་སྒྲུབ་པ་གཅིག་གི་ཅར་སྒྲུབ་ཏེ་། བས་དཀྱོལ་པའི་ཆ་
གཉིས་ཀ་མཉམ་ཏུ་སྒྲུབ་ཞིང་ལེན་པ་ལས་། སྒྲུབ་པའི་བསམ་པ་ལ་བསྒྲུབ་
མམས་སྒྲུབ་ཏེ་བཟུང་བ་གཞན་ཞིག་ཏུ་སྒྲུབ་ནས་སྒྲུབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ནས་སྒྲུབ་པ་

• 10 •

ལྷ་ཡིན་པ་ཐོག་ཏུ་མི་བྱང་རྒྱུ་། འདི་པ་ཐོག་གས་ན་ཁྱིད་རང་ལ་མ་བྱངས་པ་། འོང་བར་འབྱུང་བྱས་པས། མེན་པ་ན་རེ། ད་ལྟ་ཉིད་ཏུ་འཆི་བ་ལས་། བྱང་པ་མི་ཆད་མེད་ཆེ་བ་གཞན་མེད་ཟེར་རྟེ། མ་ཉན་པར་ཁོས་ཤིང་གི་ཆོག་གས་། པ་མང་པོ་སྤྱངས་རྟེ། དེ་ལ་མི་བཅུག་པ་དང་པོ་ཆུ་བྱ་བྱ་བས་ཆུ་བས་རྟེ་ཕྱད་ནས་བྱང་རྒྱུ་། དེས་བཟླས་པས་དེ་མི་ཡིན་ནོ། རྒྱ་མཚན་བྱིས་པས་། ཆུ་བྱ་པོ་དེས་སྤྱངས་པ།

ཏ་ཅང་སྤྱང་པོ་འང་མཁས་པ་མིན།

ཏ་ཅང་སྤྱང་པོ་འང་སྤྱང་པོ་མིན།

ཏ་ཅང་སྤྱང་པོ་མཁས་པ་མིན་ན།

པ་ཆུ་བྱ་བྱ་བས་གསོད་དམ་ཅི།

དེ་མི་གཏམ་དེ་ཐོས་པ་དང་། རྒྱ་པོས་མི་གཏམ་ཏུ་ཅན་དེ་བསད།

པ་ལ་ཉིས་པ་མེད་པས་བཏང་། གཞིར་བྱི་བྱས་པ་སྤྱང་པོ་ལ་གཏད་དོ།

ཆིག་

གསར་

སྤྱང་པོ་(སྤྱང་པོ་) 愚人，蠢人 བྱང་པོ་ 聪明，聪明人

སྤྱང་པོ་ 隐匿，掩盖 བསྐྱ་སེམས་ 诱骗之心

(སྤྱང་པོ་, བྱང་པོ་, སྤྱང་པོ་, སྤྱང་པོ་) བྱང་པོ་ 招引，告知

གཏེར་བྱས་ 宝瓶 (བྱང་པོ་, བྱང་པོ་, བྱང་པོ་, བྱང་པོ་)

བྱང་པོ་ 遇见，接触 བཟུངས་པོ་ 偷盗，盗窃

(འཕྲད, འཕྲད, ཕྲད) (བརྟུ, རྟུ, བརྟུས, རྟུས)
 ཚད་པ་ཚད་པ་ 治罪, 判决 བྲིག་པ་ 烧, 焚
 དུས་བདུག་པ་ 定时, (约 (བཟུག, ཟུག, བཟུས, ཟུས)
 定的时间) བ་རུངས་པ་ 凶狼, 残暴
 བཟླ་པ་ 说, 讲 འཆི་པ་ 死, 亡故
 (བཟླ, ཟླ, བཟླ, ཟླ) ཚབས་ཆེ་པ་ 严重, 坏的
 ཁྲིག་རུལ་ 腐朽 程度
 ལྷ་མཚན་ 敬神 སྤངས་པ་ 积聚, 堆砌
 ཉེས་པ་ 错误, 罪过 (སྤྱད, སྤྱད, སྤྱངས་, སྤྱངས་)
 བཟླ་པ་ 说, 讲解 གཡོ་སྤྱུ་ 狡诈
 (བཟླ, ཟླ, བཟླ, ཟླ)

སྤྱུ་ ཉུགས་

དང་ སྤྱུ་

在传统的藏文文法里, དང་སྤྱུ་用来表示“分合”(实际上是起连接作用), “原因”, “时间”和用于句末表示“命令”, “祈使”的语气。实际上在现代藏文里 དང་的主要作用有二, 一是连接词或词组, 使之结合起来作句子的一个成分, 再是做命令式语气助词。

一、མཚམས་སྤྱད་ལ་འཇུག་པ་ (表连接之意)

(一) 连接词或词组，使之结合起来作句子的一个成分，这是它的主要用途，相当于汉语里的“和”、“同”、“与”、“跟”等虚词。若连接两个或两个以上的词或词组，按藏语习惯，དང་ལྟེན་用于第一个词语后面，最后加上[བཅས་]，表示并列词语已列尽；若加上[སྟེན་]则表示没有列尽，仅列举有代表性的。

例如:

1. ང་ཚོས་རྒྱན་གྲོང་དང་། ་ཞིང་རྩལ་། དབྱུགས་པ་བཅས་ཆང་ས་.....

ཡར་ཀླུ་ས་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས།

我们要做到德、智、体全面发展。

2. བེ་ཅིན་ཞི་རང་གྱུ་ཁྱུ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་།

འཇིག་པ་ནས་བཅས་ཀྱི་ལྷོ་པ་ནས་རེད།

北京是我国的政治、经济和文化中心。

3. ལྷ་ཡིག་སྒྲུབ་དེབ་དང་པོ་དང་ཡིག་སྒྲུབ་དེབ་ཆང་མ་འབྱུང་གི་ག

把汉文课本和藏文课本都带上啊!

4. དེ་མིང་སྐ་རྩ་དང་དགོང་རྩ་གཉིས་ཀྱི་ཚལ་ལ་འདྲ་ཅིང་།

今天上午和下午都是开会。

(二) 55'加在名词、代词或名词性词组之后，构成宾